

HELSINGIN YLIOPISTO

RIKTLINJER FÖR EN SPRÅKMEDVETEN VARDAG VID UNIVERSITETET

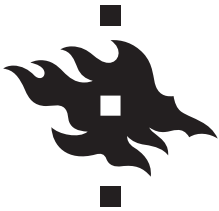
Språkmedvetenhet är ett sätt att främja mångfald och en språkmedveten verksamhetskultur utgör grunden för en inkluderande gemenskap. Riktlinjerna för ett språkmedvetet universitet har utformats för att stödja en flerspråkig vardag och möjliggöra språkinläring bland alla vid universitetet, det vill säga studenterna och personalen.

Både språkmedvetenhet och språkinläring kräver engagemang, tid och aktiva insatser av alla. Språket är ett viktigt redskap vid interaktion och kunskapsutbyte, och språklig medvetenhet är en viktig bakomliggande faktor när det gäller att använda och lära sig ett språk.

När vi bygger en gemenskap som respekterar mångfald måste vi kunna acceptera olika accenter, talhastigheter och språkkunskaper. Vi kan också använda olika språk flexibelt under en diskussion. Det är inte alltid nödvändigt att förstå allt fullständigt – det viktiga är att sträva efter en öppen och hänsynsfull diskussion.

Vi uppmuntrar dig att tänka på hur flera människor ska kunna ta del av det du gör och arbetar med. En mångfaldig gemenskap ökar möjligheterna till innovationer och skapar en positiv arbets- och studiemiljö. Mångfalden främjar också öppenhet och bidrar till att bättre kunna reagera på föränderliga problem och möjligheter.

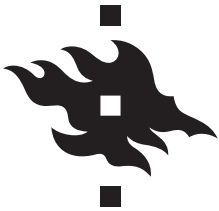

SPRÅKMEDVETEN TRYGG MILJÖ

Principerna för en språkmedveten trygg miljö har utformats för att alla vid universitetet ska känna sig så välkomna och trygga som möjligt att delta i universitetets verksamhet. Genom språkmedvetenheten tar vi hänsyn till den språkliga mångfalden, undanröjer hinder för deltagande och möjliggör en utveckling av språkkunskaperna. Vid vårt trespråkiga universitet (finska, svenska, engelska) ansvarar vi alla för att skapa en gemenskap som värdesätter en mångsidig användning av språk.

- Bemöt andra med öppet sinne, visa välvilja och överseende gentemot andra och dig själv, och acceptera olika språk och språkkunskaper.
- Var lyhörd och gör inga antaganden eller generaliseringar om någons modersmål utifrån personens namn eller utseende.
- Hälsa på det/de språk du använder i din arbets- eller studiemiljö.
- Utgå inte ifrån att alla talar samma språk. Fråga på vilket språk den du talar med vill fortsätta konversationen. Samtidigt kan du berätta på vilket/vilka språk du kan kommunicera. Ni kan komma överens om att kommunicera på olika språk, så länge som ni båda förstår diskussionen.
- Moderatoren bör se till att alla i rummet kan delta i diskussionen och få den information som behövs, till exempel genom att under diskussionens gång försäkra dig om att alla förstår eller genom att göra sammanfattningar. Tala också gärna om för de andra om du inte förstår diskussionen.
- Ta emot respons om du gjort ett misstag, till exempel: *”Förlåt. Tack för att du rättade mig/berättade om din situation”*.
- Stöd inläringen av ett språk om det är vad deltagarna vill. Föreslå en diskussion på ett annat språk och stöd inläringen genom att uttrycka dig tydligt. I lärandesituationer bör diskussionsdeltagarnas resurser tas i beaktande eftersom känslorna som är förknippade med språkinläringen varierar från dag till dag och även under dagen, liksom möjligheterna att lära sig och studera nya saker.
- Betrakta språklig utveckling som en lång process som kräver tid och utrymme.
- Identifiera maktstrukturer som hör samman med språkbruk. Till exempel genom din roll (t.ex. chef, mötes-/evenemangsarrangör, lärare) kan du vara ansvarig för vilket språk ni ska använda. Se till att dina val gör det möjligt för alla att delta i full utsträckning, till exempel genom att fråga om alla förstår diskussionen.
- Notera att även om vi är ett trespråkigt universitet, är finskan majoritetsspråket och ofta det som används i första hand. Detta kräver till exempel att minoritetsspråk används aktivt och att tröskeln för att använda dessa språk sänks.

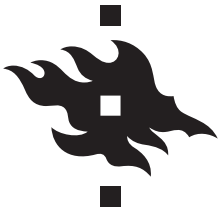
INFORMELLA TRÄFFAR

Exempel på var flerspråkig kommunikation eller språkinläring kan äga rum

- Kaffeserveringar eller andra träffar som anordnas vid fakulteten, campus eller i den närmaste kretsen, där ni kan öva på konversation (till exempel finska, svenska, engelska) eller på att passivt förstå ett språk.
 - Kräver en arrangör som bokar ett rum, informerar och föreslår diskussionsämnen.
- Luncher, där ni diskuterar på ett språk ni bestämt er för i förväg (till exempel finska, svenska, engelska).
- Språkbord i till exempel kafferummet eller lunchrestaurangen för dem som vill lära sig ett språk eller stödja inläringen av ett språk (till exempel finska/svenska/något annat språk).
- Träffar i trygga mindre grupper, där ni kan öva på olika språk.
- Dagliga diskussioner på flera språk.
 - Diskutera på olika språk som ni båda förstår, eller använd flera språk under samma samtal eller i samma mening.
- Tillämpa principerna för en språkmedveten trygg miljö även under informella samtal.

Även den som lär sig språket kan styra ett samtal

- Det är också möjligt att delta i de informella samtalen genom att bara lyssna. Om möjligt, berätta också för de andra att du vill delta genom att bara lyssna.
- Säg gärna till om du inte förstår och be den som talar att förklara eller byta språk.

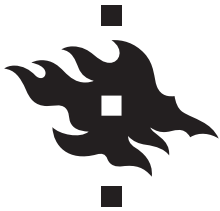

- Delta gärna i samtalet genom att ställa en fråga på det språk du vill använda, till exempel ”Kan jag delta, vad ska vi prata om?” eller ”Hur mår du?” / ”Can I join – what are we talking about?” or ”What’s up?” / ”Voinko tulla mukaan, mistä me keskustelemme?” tai ”Mitä kuuluu?”
- Berätta om du vill lära dig ett språk. Du kan också berätta på vilken nivå du behärskar språket.
- De informella samtalen kan vara ömsesidiga: ni kan tala svenska den ena gången som ni träffas och ett annat språk en annan gång, till exempel italienska eller kinesiska. Den ömsesidiga aspekten kan sänka tröskeln för att delta.

EVENEMANG

Evenemang på parallella språk

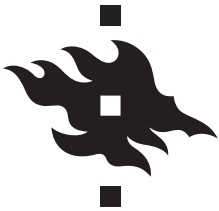
- A) Kartlägg deltagarna i förväg och ta vid behov reda på deras språkkunskaper när de anmäler sig, till exempel genom att fråga ”På vilka språk kan du delta i evenemanget?” och ”På vilka språk kan du följa evenemanget?”.
 - B) Om du inte kan kartlägga deltagarnas språkpreferenser, ska du informera dem i förväg på vilka språk evenemanget arrangeras och hur språken kommer att användas under evenemanget, till exempel såhär:
 - ”Evenemanget hålls på finska och engelska: presentationsmaterial, anföranden och diskussion på finska och engelska.” eller
 - ”Evenemanget hålls på svenska och finska: presentationsmaterialet är på finska och anförandena på svenska. Diskussion på svenska och finska.”
 - Kom alltid ihåg att informera om huruvida det kommer att hållas diskussioner i smågrupper och på vilka språk.
- Avsätt tillräckligt med tid för att genomföra evenemanget på parallella språk, till exempel genom att förlänga evenemangstiden eller minska antalet ämnen.
 - Förbered materialet på parallella språk så, att informationen är tillgänglig för alla och alla kan känna sig delaktiga. Överväg också i förväg att använda parallella språk i presentationen.
 - Rekommendationen är att använda två språk på samma bild: finska/svenska och engelska. Även detta främjar inläringen av språk!
 - Inled evenemanget med att förklara principerna för en språkmedveten trygg miljö, särskilt om diskussion ingår i evenemanget.
 - Be om respons på evenemangets språkliga praxis och hur väl den fungerar.

Arrangera ett evenemang som stöder språkinlärning

- Informera deltagarna i förväg på vilket språk evenemanget kommer att hållas och hur språket/språken kommer att användas, och berätta att evenemanget främjar användningen av språk.
 - Till exempel: *”Evenemanget främjar användningen av svenska. Presentationerna fäster särskilt avseende vid tydlig svenska. Presentationsmaterialet är på engelska och svenska. Diskussion på svenska och engelska.”*
- Berätta om evenemangets språkliga praxis under inledningen. Ett tryggt evenemang uppmuntrar till medverkan.
 - Börja med att till exempel gå igenom principerna för en språkmedveten trygg miljö.
- Översätt nyckelorden till minst två språk och dela ut utskrifter till deltagarna eller skicka utskrifterna till dem elektroniskt.
- Avsätt tillräckligt med tid för att genomföra ett evenemang som främjar språkinlärning, till exempel genom att förlänga evenemangstiden eller minska antalet ämnen.
- Ge tillräckligt med tid för frågor och uppmuntra deltagarna att fråga om de inte förstår. Informera om att frågor kan ställas på ett annat språk än presentationspråket.
- Be om respons på evenemangets språkliga praxis och hur väl den fungerar.

MÖTEN

Till exempel teammöten, arbetsmöten, studentorganisationernas möten och studentkårsmöten

I egenskap av sammankallande och/eller ordförande för mötet

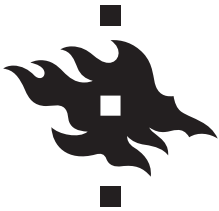
- Om möjligt, kartlägg deltagarna i förväg och ta reda på deras språkkunskaper när de anmäler sig, till exempel genom att fråga *"På vilka språk kan du delta i mötet?"* och *"På vilka språk kan du följa mötet?"*.
- Ange mötets språkliga praxis i möteskallelsen, till exempel såhär: *"Sammankallaren eller ordföranden fastställer den språkliga praxisen i början av mötet så, att alla deltagare kan delta i mötet fullt ut."*
- Berätta om den språkliga praxisen i början av mötet.
- Säkerställ att ni iakttar den språkliga praxisen under mötet, bland annat genom att artigt styra tillbaka diskussionen till det överenskomna språket, till exempel genom att översätta eller be att få översätta huvudpunkterna i anförandet.
- Säkerställ att mötets ärenden behandlas på ett sådant sätt att alla deltagare förstår anteckningarna och besluten, oavsett vilket eller vilka språk som används under mötet. Under mötet kan du fråga några gånger om alla förstod, och uppmana deltagarna att själva ställa frågor om det behövs.
- Översätt materialet till de språk som önskas.
- Be om respons på evenemangets språkliga praxis och hur väl den fungerar.

I egenskap av deltagare

- Du kan alltid fråga mötesarrangören i förväg om mötets språkliga praxis, till exempel såhär: *"Vilket är ert mötesspråk?"* eller *"Vilka språk kan användas under mötet?"*.
- Fråga, om du inte förstår ett anförande.
- Använd språk flexibelt, till exempel genom att först säga de ord som du inte kan på ditt modersmål. Be om hjälp med översättningen.

Möte med parallella språk – mötets sammankallare

- Avsätt tillräckligt med tid för att genomföra mötet på parallella språk, till exempel genom att förlänga tiden för mötet eller minska antalet ämnen. Meddela alltid deltagarna i förväg på vilka språk mötet kommer att hållas.
- Om möjligt, skicka mötets föredragningslista i förväg på de språk som behövs.
- Om möjligt, skicka en översatt föredragningslista i förväg på de språk som behövs, eller skriv ut föredragningslistan åt mötesdeltagarna.
- Inled mötet med att förklara principerna för en språkmedveten trygg miljö, särskilt om diskussion i små grupper ingår i mötet.

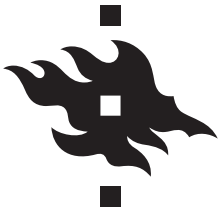
- Uttryck dig tydligt och uppmuntra också andra att göra det.
- Avgör behovet av parallella språk under mötet, till exempel så att du går igenom de frågor som kräver expertkunskap på ett språk som alla kan och de lättare frågorna på finska/svenska.
- Att gå igenom frågor på flera språk kan ofta frustrera deltagarna; därför kan du till exempel göra presentationsmaterialet på två språk och bara tala på ett, eller välja språk enligt ämne.
- Skriftligt material för ett möte måste finnas tillgängligt på de språk som behövs.

TEAM ELLER STUDENTORGANISATIONER

- Flerspråkiga verksamhetsätt i ett team eller en studentorganisation kräver en diskussion om önskemål och problem gällande språkbruket, så att lösningen inte bygger på antaganden om andras önskningsar eller tankar.
- En diskussion om språklig praxis ger utrymme för följande:
 - Ömsesidigt överenskommen språklig praxis engagerar deltagarna i verksamheten.
 - Det är lättare att gå till ett möte när språkfrågan har diskuterats och ni har kommit överens om gemensam praxis.
 - Det är också lättare att ta upp känslor och resurser som gäller språkinläringen, till exempel såhär: ”Idag är jag så trött att jag inte orkar tala svenska” eller ”Idag vill jag öva upp min engelska, kan du rätta mig om jag säger något lustigt?”.
 - Det är det lättare att lära sig ett språk när miljön känns trygg.

Arbetsplatser

- Ta upp språkbruket under samtal på tu man hand som ordnas av chefen, till exempel under one-to-one-möten eller mål- och utvecklingssamtal. Exempel på frågor som du kan ställa:
 - *På vilka språk kan du delta fullt ut i teamets verksamhet?*
 - *På vilket/vilka språk kan du följa till exempel teammöten?*
 - *Vilka är dina önskemål när det gäller att lära dig finska/svenska/engelska/andra språk?*
 - *Hur mycket arbetstid lägger du ner på flerspråkiga praxis, som språkinläring eller översättningsuppgifter?*
- Chefen bör lyssna på alla teammedlemmars önskemål om språk och språkbruk.
- Det är chefens uppgift att inleda en diskussion om språklig praxis. Teammedlemmarna kan också själva vara aktiva och uttrycka sin önskan om att inleda diskussionen.
- Gå igenom principerna för en språkmedvetet trygg miljö tillsammans med teamet.
- Teamet kan ingå ett [språkavtal](#), som kan tillämpas på arbetsplatser för att stödja användningen och inläringen av finska/svenska. Avtalet kan också ingås mellan två personer.

HELSINGIN YLIOPISTO

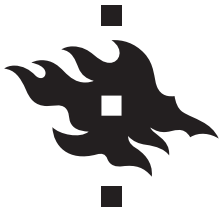
- Samla regelbundet in respons om teamets språkliga praxis och hur den kan främjas.
- Cheferna bör informera om vikten av kunskaper i de lokala språken – finska och svenska – för karriärutvecklingen och anställningsmöjligheterna.

Studentorganisationer

- Ta upp språkbruket: diskutera organisationens språkliga praxis vid ert första möte och kom överens om gemensam praxis. Diskutera till exempel följande frågor:
 - *På vilka språk kan du delta full ut i organisationens verksamhet?*
 - *På vilka språk kan du följa mötet, även om du inte skulle kunna delta i diskussionen?*
 - *Vilka är dina önskemål när det gäller att lära dig finska/svenska/engelska?*
- Gå igenom principerna för en språkmedveten trygg miljö tillsammans med organisationens styrelse. Iaktta principerna också tillsammans med medlemmarna.
- Samla regelbundet in respons om organisationens språkliga praxis och hur den kan främjas. Var beredda att ändra er praxis beroende på vem som är aktiv i organisationen.

Stöd för språkinläring i teamet eller studentorganisationen

- Exempel på praxis som stöder språkinläring
 - Kaffepaus på till exempel finska/svenska/engelska en gång i veckan.
 - Utse en språklig mentor och avsätt tid för personen att stödja dem som inte talar finska eller svenska, till exempel genom att översätta huvudpunkterna i ett möte eller en diskussion.
 - Använd parallella språk efter behov: diskutera lättare ämnen på till exempel finska eller svenska och mer specialiserade ämnen på ett språk som alla kan.
 - Använd språk flexibelt med låg tröskel, till exempel genom att föra ett samtal på två eller flera språk parallellt.

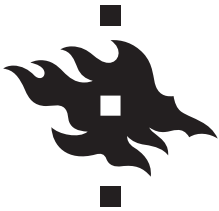

HELSINGIN YLIOPISTO

UTBILDNINGSPROGRAMMEN

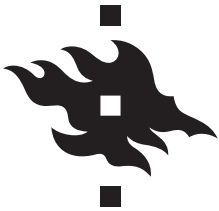
- Flerspråkiga tillvägagångssätt vid utbildningsprogrammen kräver en gemensam diskussion om önskemål och problem gällande språkbruket, så att lösningen inte bygger på antaganden om andras önsknings eller tankar.
 - Utbildningsprogrammets ledningsgrupp bör med fördel diskutera olika undervisningslösningar som gör det möjligt att använda fler än ett språk.
 - Samla in respons från lärare och elever vid flerspråkiga enheter, följ upp behoven och utveckla undervisningen utifrån responsen.
 - Informera alla om principerna för en språkmedveten trygg miljö.
- Deltagare måste alltid informeras i förväg om utbildningsprogrammets språkliga praxis för möten och föreläsningar.
- En diskussion om språklig praxis ger utrymme för följande:
 - Ömsesidigt överenskommen språklig praxis för utbildningsprogrammet engagerar deltagarna i verksamheten.
 - Det är lättare att gå till utbildningsprogrammets gemensamma eller individuella möten när språkfrågan har diskuterats och det har gjorts en överenskommelse om gemensam praxis.
 - Det är också lättare att ta upp känslor och resurser i samband med språkinläringen, som kan växla från dag till dag eller under en dag.
 - Det är lättare att lära sig ett språk när miljön känns trygg.

GRUPPUPPGIFTER

- Flerspråkiga tillvägagångssätt i gruppen kräver en diskussion om önskemål och problem gällande språkbruket, så att lösningen inte bygger på antaganden om andras önskningar eller tankar. Kom överens om språkanvändningen till exempel med hjälp av följande frågor:
 - *På vilka språk kan du delta i att utföra uppgiften?*
 - *Vilka är gruppmedlemmarnas önskemål när det gäller att lära sig finska/svenska/engelska?*
- Tillämpa principerna för en språkmedveten trygg miljö i er kommunikation.
- En gruppuppgift kan utföras genom att diskutera parallellt på två eller flera språk samtidigt.
- Säkerställ att språket för kommunikationen och det skriftliga materialet är sådant som alla kan förstå.
- En diskussion om den språkliga praxisen gör bland annat att
 - Det är lättare att gå till gruppens möten när språkfrågan har diskuterats och det har gjorts en överenskommelse om gemensam praxis
 - Det är lättare att ta upp känslor och resurser som gäller språkinläringen, till exempel såhär: *"Idag är jag så trött att jag inte orkar tala svenska"* eller *"Idag vill jag öva upp min engelska, kan du rätta mig om jag säger något lustigt?"*
 - Det är lättare att lära sig ett språk när miljön känns trygg.

HELSINGIN YLIOPISTO

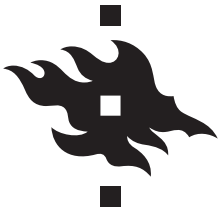
FÖRELÄSNINGAR

Föreläsare

- Undervisningen kan med fördel planeras med beaktande av att undervisningsspråket inte nödvändigtvis är det starkaste språket för alla studenter.
- Diskutera känslornas koppling till språkbruket med studenterna under den första föreläsningen.
- Uppmuntra studenterna att delta oavsett deras språkkunskaper, till exempel genom att erbjuda möjlighet att använda enstaka ord på ett annat språk, om studenten inte känner till ordet på undervisningsspråket. Du kan också översätta vissa termer själv, till exempel genom att be en närvarande student om hjälp.
- Fråga flera gånger under föreläsningen om studenterna har förstått.
- Läs mer om Språkmedveten undervisning i [Instruktioner för undervisning](#).

Studenter

- Kom ihåg att undervisningsspråket inte nödvändigtvis är ditt modersmål. Förhåll dig empatiskt till dig själv när du använder språket under en föreläsning.
- Observera att undervisningsspråket kanske inte är din lärares modersmål. Förhåll dig empatiskt till lärarens språkkunskaper.
- Delta med ett parallellt språk. Be dina studiekamrater eller föreläsaren om hjälp om du inte känner till eller kommer ihåg ett ord.
- Fråga, om du inte förstår.

HELSINGIN YLIOPISTO

LÄNKAR TILL STÖD FÖR ATT BYGGA UPP ETT FLERSPRÅKIGT UNIVERSITET

Arbetsplatsen

[Språkavtal](#), som kan tillämpas arbetsplatsen för att stödja användningen och inläringen av finska.

[Steg för en språkmedveten arbetsplats](#) erbjuder redskap för flerspråkiga arbetsplatser för att lösa språkfrågor.

Redskap för att bygga upp en fungerande flerspråkig arbetskultur på [Språkboosts sidor](#).

[Monikielisen työyhteisön opas](#) (på finska)

Tips på hur du ordnar ett evenemang på flera språk på Språkboosts [Linkedin-sidor](#) (på finska).

Appen [WordDive](#) för att stödja personalens studier i finska.

[Språkutbildning för personalen](#) (finska, svenska, engelska).

[Unibuddy](#) för att stödja starten för nya anställda som ska flytta till Finland.

Studentgemenskapen

[Kurser i finska för examensstuderande och utbytesstudenter](#) (på finska eller engelska)

[Tvåspråkig examen, Kaksikielinen tutkinto \(Tvex\)](#).

Tips på appar för långt hunna finskasteruderande på [Språkboosts sidor](#) (på finska).

[Steg för en språkmedveten arbetsplats](#) kan tillämpas av bland annat studentorganisationerna. Stegen erbjuder redskap för flerspråkiga grupper för att lösa språkfrågor.

Instruktioner om klarspråk

[Så här talar du klarspråk på finska](#)

[Så här skriver du klarspråk på finska](#)

[Så här talar du klarspråk på svenska](#)

[Så här skriver du klarspråk på svenska](#)

[Så här talar du klarspråk på engelska](#)

[Så här skriver du klarspråk på engelska](#)

Instruktionerna utarbetades av en arbetsgrupp med följande representanter för personalen och studenterna: Leena Evesti, Esko Koponen, Johanna Komppa, Salla Kurhila, Tuomas Leikkonen, Harriet Lindberg-Saapunki, Sini Saarenheimo, Janika Sistonen, Alec Thurnham, Eugenie Touma van der Meulen, Stinne Vognæs och Farnaz Farahdel.

Bilder: Veikko Somerpuro